

NAPOSKORI MALAC MENEDZSMENT – profitgyilkosok 4. rész

Magyarországon a genetikai előrehaladás eredményeként, a nagy szaporaságú fajták megjelenésével, valamint a technológiai fejlesztésekkel a telepek új problémával találhatják szembe magukat: „túl sok a malac”. A malacok naposkori, szakszerű állategészségügyi ellátása azért fontos, mert a nemzetközi és a hazai tapasztalatok azt mutatják, hogy a fiatatói veszteségek 80%-a az élet első 3 napjában történik. Másrészt az élet első 5 napján számos olyan állattenyésztési és állategészségügyi beavatkozás történik az állományokban, ami alapvetően meghatározza a malacok későbbi egészségi állapotát és növekedési erélyét, és ezzel a telep közgazdasági mutatóit.

Ennek a problémának a megoldására jött létre a **Dunavet Naposkori Malac Menedzsment Programja**. Ez valójában egy ajánlás, ami nem más, mint az élet első 5 napjában, végrehajtott állategészségügyi beavatkozások „jó gyakorlata”.

Ez a program alapvetően 5 beavatkozásból áll.

1. Energiapótlás az eléhezés és az agyonnyomás megelőzésére
2. Coccidiostatikum adása későbbi hasmenéses problémák elkerülésére
3. Minőségi vaspótlás az optimális növekedés elérésért, akár kétszeri vasazás formájában
4. Antibiotikum kezelések az esetlegesen jelentkező hasmenéses problémák megoldására
5. Antibiotikum kezelés a *Streptococcus suis* okozta megbetegedések megelőzésére vagy megoldására

Az **energiapótlás** a megszületés után a legfontosabb teendő a malacok megmentése céljából. Ha sok malac születik (14-16 felett) és alacsony a születési testtömeg, vagy az ellés elhúzódik, akkor a malacok szinte biztosan energiahiányosak lesznek. Az 1 kg alatti malacok „ab ovo” rizikócsoporthoz tartoznak, azoknak az energiapótlása elengedhetetlen. Az energiapótlás célja, hogy a malacok minél előbb tudjanak szopni és ne kerüljenek negatív energia-spirálba. Tehát a legfontosabb a megszületés után lehető leggyorsabban elvégzett energiapótlás. Erre a legjobb megoldást a közepes szánláncú olajok adják, amelyek könnyen felszívódnak és azonnali energiaforrást biztosítanak a malacoknak. A jó, gyógyszer minőségű termékek nem befolyásolják az immunglobulinok felszívódását sem. Praktikus, a telepi munkát segítő megoldás, ha a termék „pig pump” kiszerelésű, könnyen adagolható és színezett, ami megkönnyíti a kezeléseket elvégzésének az ellenőrzését. Ilyen gyógyszer minőségű készítmény az [ENERGYN gél](#).

A 3-5. nap között a malacok több kezelést is rutinszerűen kapnak a telepeken. Ilyen a **coccidiosis (*Iso spor a suis*) elleni kezelés** is. A kórokozó a hazai állományokban igen elterjedt, szinte minden állomány fertőzöttnek tekinthető. Ezekben az állományokban valamennyi megszületett malacot kezelni kell, mert maternális immunitás nem védi meg a malacokat a klinikai tünetek kialakulásától. A környezeti higiéniával a fertőzéses nyomás csökkenthető, de önmagában nem elég, mert az oocysták szinte minden külső hatásnak ellenállnak. A cél ezért nem a fertőződés megakadályozása, vagy mentes állományok létrehozása, hanem az átvészeléses immunitás kialakítása, amely élethosszig tartó védettséget alakít ki a malacokban. Ehhez elengedhetetlen a coccidiosis elleni kezelés idejének pontos betartása, mert ha korábban kezelünk, akkor a malacokban nem tud kialakulni a lokális immunitás, ha pedig

később, akkor a kórokozó szövetkárosító hatását nem tudjuk megakadályozni, így a malacokban már a fiaszatóban jellegzetes hasmenés alakul ki, ami akár többször is visszatérhet. A károsodott bélbolyhok felszívó képessége tartósan korlátozott lesz, és így a választási malacok súlya akár 10-15%-kal kevesebb lehet. Másrészt az érintett malacok a későbbiekben más emésztőszervi betegségekre is fogékonyabbak lesznek (pl. proliferatív entheropathia, ileitis). Hasonló krónikus hasmenéses probléma alakulhat ki akkor is, ha nem megfelelő mennyiségű vagy minőségű készítmény kerül beadásra. A toltrazuril adagja 20 mg/ttkg, ez megfelel 0,4 ml/ttkg 0,5%-os terméknek, ezért különösen figyelni kell a kis testtömeg miatti csekély mennyiségű gyógyszer pontos adagolására (pontos oral adagoló) és a megfelelő minőségű termék kiválasztására. Ilyen termék a **ZORABEL 50 mg/g szuszpenzió 250 ml** és az **[ESPACOX 50 mg/g szuszpenzió 1000 ml](#)** készítmények.

A naposkori malac menedzsment egyik legfontosabb, elengedhetetlen eleme a **minőségi vaspótlás**. Ma már tudjuk, hogy a bevitt vas mennyisége és minősége nagyban meghatározza a malacok választási testtömegét, és ezzel a hizlalás végére elérhető vágósúlyt is. A 3-5. nap között alkalmazott 200 mg vas, amennyiben ez tökéletesen értékesül, akkor is csak kb. 5,5-6 kg-os testtömegig képes (ez kb. 4 kg testtömeg növekedés a születési testtömeghez képest) kielégíteni a malacok vasigényét. Miután a mai korszerű fajták esetében a 28. napra biztosan 7-7,5 kg-os választási testtömeggel lehet számolni, és az átlagos születési testtömeg 1,2-1,3 kg, így a testtömeg-gyarapodás (+5,7-6,3 kg) alapján a malac 381-422 mg vasat igényel. Ennek fényében érthető, hogy ma a legnagyobb probléma a szubklinikai anaemia (Hb szint 90-110 mg/ml között). Ennek látható tünetei nincsenek, de hatására a malacok növekedési erélye csökken, a vakcinákra adott immunválasz-készség rosszabb lesz és malacok ellenálló képessége is romlik. Abban az esetben, ha a malacok ilyen nagy fejlődési eréllyel rendelkeznek, akkor a malacok a 17. napra biztosan felhasználják a vastartalékaikat, így kialakul a második vashiányos fázis, az „iron gap”. Ennek megelőzésre javasolt a második vasazás bevezetése. Ennek mennyisége 200 mg vas/malac, az optimális ideje a 14-17. nap között van. A második vasazás időpontját a telepi adottságok figyelembevételével mellett az ún. vaskalkulátor segítségével lehet meghatározni (www.fact.uniferon.com). Amennyiben a kétszeri vasazás mellett dönt egy sertéstelep, akkor még inkább fontos a jó minőségű és a kétszeri vasazásra alkalmas készítmény kiválasztása. Ilyen készítmény az **[UNIFERON 200 mg/g injekció malacok részére A.U.V.](#)**, amely a magyar és az európai piac meghatározó készítménye.

A napos korban leggyakrabban jelentkező probléma a malacok **hasmenése**. Ennek hátterében az esetek döntő többségében a malacok nem megfelelő kolosztrum ellátottsága és higiéniai problémák vannak. Jellemzően még a legkorszerűbb *E. coli* hasmenés elleni kocavakcinákat alkalmazó telepeken is a süldők almaiban gyakrabban jelentkeznek hasmenéses problémák, aminek a hátterében a kocák relatív immunitása vagy nem megfelelő immunizálása áll. A telepi tapasztalatok azt mutatják, hogy az esetek döntő többségében a háttérben enrofloxacinra jól reagáló *E. coli* törzsek vannak. A kérdés ebben az esetben az, hogy hogyan tudjuk a malacokat hatékonyan, biztonságosan és gazdaságosan kezelni ezzel a hatóanyaggal. A forgalomban lévő készítmények közül az előbbi paramétereknek leginkább az orálisan alkalmazható 0,5%-os enrofloxacin készítmények felelnek meg. Az injekciós készítményekkel szemben ezek könnyen és pontosan adagolhatók, és a beadásuk is kevesebb munkaerőt igényel. Ezért az ideális választás mind a költségek, mind a szakmai szempontok alapján is, a **[LANFLOX 0,5% oldat malacok részére A.U.V.](#)**, amely praktikus „pig pump” kiserelésben kerül forgalomba.

A fiaztatóban és a battérián is előforduló egyik leggyakoribb probléma a *Streptococcus suis* fertőzés. A naposkori menedzsment szempontjából a legfontosabb az, hogy a malacok már a szülőcsatornában találkoznak a kórokozóval, és azt követően is, gyakorlatilag folyamatosan fertőzött környezetben élnek. A kérdés azonban az, hogy egyrészt mekkora ez a fertőzéses nyomás, másrészt az, hogy a malac szervezetébe ez a környezeti fakultatív patogén kórokozó be tud-e jutni.

Az első tulajdonképpen fiaztatói higiéniai probléma, a megfelelő kocakezelés és medikáció függvénye. Azonban az, hogy a kórokozó be tud-e jutni a malac szervezetébe, az az elvégzett véres beavatkozások higiéniájától és a megfelelő antibiotikus kezelésektől (metaphylaxis) függ. Ez azt jelenti, hogy a malacokat az adott beavatkozás idejére gyorsan, igen magas vérszintet adó, de széles spektrumú védelmet biztosító antibiotikummal vagy azok kombinációival kell kezelni. Ez praktikusán az amoxicillin vagy annak kombinált készítményei, illetve a ceftiofur hatóanyag lehet. A probléma megoldására jó választás a **GENTAMOX injekció**, amely kimondottan a malackori problémákra kifejlesztett kombinációs készítmény. Ebben az injekcióban az amoxicillin és a gentamycin szinergista hatását használják ki, ami szélesebb hatásspektrumot, alacsonyabb rezisztenciát és nagyobb hatékonyságot eredményez. Ez a kombinációs készítmény a fiaztatóban előforduló környezetből származó szinte valamennyi kórokozóval szemben (*Streptococcus suis*, *Streptococcus* spp., *Staphylococcus aureus*, stb.), a kocákról vertikálisan terjedő leggyakoribb kórokozókkal szemben (*Bordetella bronchiseptica*, *Pasteurella* spp.) és a legfontosabb hasmenést okozó kórokozókkal (*E. coli*, *Clostridium perfringens*) szemben is hatékony. Összességében ez az injekció - a *Mycoplasma* spp. kivételével - valamennyi jelen lévő lényeges kórokozóval szemben hatékony és jobb terápiás tulajdonságokkal rendelkezik, mint a széles körben használt amoxicillin készítmények.

Az összefoglaló alapjául szolgáló szakmai anyag:

Dr. Filipisz István szakmai igazgató „A DUNAVET NAPOSKORI MALAC MENEDZSMENT programja” című cikke, mely a Dunavet plusz 2016-os számában jelent meg <http://dunavet.hu/dunavetplusz/#>